

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

Projekti nimi: Koolikultuur, kooli õhkkond ja õpilaste/õpetajate rahulolu eesti alternatiivpedagoogilise suunitlusega koolides

Juhendajad: Tiiu Kuurme, Kristi Mets-Alunurm

Liikmed: Kaja Aadomaa, Aet Rauk, Kärolin Kiviste, Kerli Karu, Chrisabell Merilee Riives, Eerik Luuri, Nelli Kaasikmäe, Atse Pääro, Ene Keis, Liliann Timakov, Anita Voropajev, Marion Kivi, Kärddy Pang, Mira Eveliina Ralli

1. Projekti aruanne

1.1. Projekti eesmärk

Alternatiivpedagoogiliste koolide kohta on tehtud mitmeid uuringuid, kuid süstemaatiline ülevaade antud koolide eluolust puudub. Üliõpilastena saime võimaluse etnograafilise ning juhtumiuuringu kombinatsioonis teha sissevaate alternatiivpedagoogiliselt suunitletud erakoolide argitegelikkusse ja uurida lähemalt, millistele organisatsioonikultuurilistele abinõudele toetudes tagatakse neis koolides nii õpetajate kui õpilaste hea- ja rahulolu.

Projekti eesmärgiks oli saada sissevaade alternatiivpedagoogilistel suundadel põhinevate Eesti erakoolide organisatsiooni- ja juhtimiskultuurist ning selle mõjust kooli atmosfäärile ja tajutud hea- ja rahulolule. Täiendavalt oli meie huvi uurijatena teada saada, mida saaksid üldhariduskoolid võtta eeskujuks (üle) alternatiivpedagoogilistest koolidest. Esitasime endale järgnevad küsimused: kuidas toimib alternatiivpedagoogikal põhinev erakool ja mis on sellises koolis teistmoodi? Sellest tulenesid meil järgnevad eesmärgid:

Eesmärgid

- 1) Selgitada välja, kuidas toimib alternatiivpedagoogikal põhinev erakool? Mis on sellises koolis teistmoodi?
- 2) Selgitada välja, milline on kooli alusfilosoofia (jagatud väärtused) – kas, kuidas ja tänu millele jõuab kooli alusfilosoofia tegelikkusesse? Kuidas väärtused tegelikkusesse jõuavad?
- 3) Selgitada välja, kuidas kogevad õpilased ja õpetajad kooli ning milline on rahulolu kooliga (kas kool meeldib või mitte, mida õpilased enese ja õpetajate arvates koolis õpivad). Kuidas peegeldub rahulolu kooliga õpilaste, õpetajate ja juhtkonna teadvuses?

Eesmärkide saavutamiseks jälgisime seda, milline on kooli argipäev, kooli traditsioonid, kooli sisemine töökorraldus, juhtimismudel, õppetegevus ja kooli aastaring.

1.2. Töö käik ja rollide jaotus

Eesmärkidest lähtuvalt koostasime uurimisplaani ning viisime läbi empiirilise etnograafilise uuringu, saamaks teada, kuidas kool sisemiselt ja väärtuspõhiselt toimib ning kuidas kooli korralduslik töö on ülesehitatud.

Külastasime Eesti erinevaid alternatiivpedagoogilisi koole, mis asuvad Tallinnas, Pärnus ja Võrus. Vastavalt kolmele fookusele vaatlesime kooli füüsilist keskkonda, õppetegevust ja õhustikku. Igas koolis viidi läbi intervjuud nii juhtkonna, õpetajate kui ka õpilastega. Kogusime saadud kogemused ja vastused ning transkribeerisime intervjuud. Seejärel analüüsitigi iga kooli vastuseid. Andmed sisestati tabelisse, mis kajastab üldpilti koolides kogutud andmetest.

Enamik koolikülastusi toimus paarides, v. a Pärnu ja Võru koolide külustus. Valitud koolid ja neid külستانud grupid olid järgmised:

- Aruküla Vaba Waldorfkool – Atse Pääro, Eerik Luuri
- Püha Johannese Kool – Ene Keis, Kärdy Pang
- Gaia Kool – Kerli Karu, Marion Kivi
- Lilleoru Põhikool – Anita Voropajev, Aet Rauk
- Tallinna Vaba Waldorfkool – Nelli Kaasikmäe, Chrisabell Merilee Riives, Kärolin Kiviste
- Kohila Mõisakool – Liliann Timakov, Kärolin Kiviste
- Väike Werrone kool – Mira Eveliina Ralli
- Pärnu Vabakool – Kaja Aadomaa

Interdistsiplinaarsus:

Projektis osalejad õpivad erinevate instituutide õppekavadel. See aitas kaasa sellele, et tööd tehti loovamalt ja edukamalt, töö käigus esitati erinevaid seisukohti ja ideid. Seega projekti läbiviimiseks ja tulemuste analüüsimiseks oli kasuks tiimiliikmete järgmised erialased teadmised:

Eripedagoogika – eripärade väärtustamine, erivajadustega õpilaste toetamine, suhtlemine, õpikeskkonna kohandamine, koostöö erinevate sihtgruppidega, nende nõustamine, sallivusse panustamine, eripedagoogi töö väärtustamine, õpilasi toetavate tegurite märkamine keskkonnas, vaimse tervise väärtustamine ja hoidmine, teadmiste täiendamine

Integreeritud tehnoloogiad ja käsitöö – üldkultuurilise maailmapildi kujundamine, eetiliste, esteetiliste ja ökoloogiliste väärtushinnangute kujundamine, praktiliste eluoskuste vajalikkuse väärtustamine kultuuripärandi säilitamisel ja arendamisel, nende oskuste rakendamisel, loovuse arendamine, töö- ja tehnoloogiaõpetuse kogemuspõhine jagamine

Kasvatusteadused – uuriva loomuga strateegiliste otsuste tegija kujundamine, süsteemsete ja mitmekülgsete teadmiste omandamine ja jagamine erinevate õpistsenaariumite loomiseks, teooria ja praktika tingimatute seoste mõistmine tegutsemiseks paindlikus haridusmaailmas, ekspertluse kujundamine, õppija ja õpetaja sotsiaalkultuuriliste seoste mõistmine, õpikeskkonna suhestumine

Pedagoogika – õppimise tõhustamine, õpioskuste kujundamine, õppija arengu ja arengu toetamise

tundmaõppimine, õpetaja rolli mõtestamine

Psühholoogia – psühholoogia olulisemate teooriate praktiline rakendus koolis, nõustamine ja konsulteerimine koolis, organisatsiooni- ja juhtimispsühholoogiliste protsesside analüüs, karjääriplaneerimine ja - nõustamine

Sotsiaaltöö – inimeste ja sotsiaalse keskkonna vaheline suhestumine, ühiskonna hoolivamaks muutmisele kaasa aitamine

Vene filoloogia – innovaatiline tegutsemine probleemide äratundmisel ja lahendamisel filoloogia valdkonnas süsteemse mõtlemise moodustamiseks, erinevate keelte kasutamine mitmekultuurilistes õpikeskkondades

Õigusteadus – õigusteadmiste ja -oskuste kombineerimine praktikas ja teorias, seaduste igapäevase mõju hindamine haridusasutustele, oskus haridusseadusandlust tõlgendada ja kohendada elulistes olukordades haridusasutustes, lähtudes euroopalikest väärtustest ja õiguskultuurist ning arvestades globaliseeruva maailma konteksti, loogiliselt argumenteeritud kriitilise mõtlemis-, analüüsi- ja tõlgendamisoskuste arendamine

Lisaks: **Sotsioloogia**: kriitilise mõtlemise arendamine, võimaluste erinevus hariduse omandamisel, diskrimineerimise põhjused, sallimatuse vähendamise võimalused, sotsiaalmeedia mõju hoiakutele

Loetletud erialased teadmised aitasid meil uurijatena isiklikult kogeda koolikultuuri loomulikus keskkonnas ning mõista seoseid inimeste hoiakute ja reaalse tegevuste vahel. Projekti teaduslikkuse säilitamiseks kasutasime oma oskusi uurimusküsimustele vastuste leidmiseks, tehes andmekogumise käigus salvestusi ja märkmeid, koostasime vaatluspäevikuid ja memosid, seejärel, eneserefleksiooni ja ühiste arutelude käigus tõlgendasime ning analüüsisime andmeid lähtudes erialastest teadmistest. Projekti lõpptulemusena ei näinud osalejad ainult alternatiivkoole seestpoolt, vaid õppisid näiteks intervjuuerima ja vestluse käigus saadud andmeid analüüsima. Uurijatel tekkis ka arusaam alternatiivpedagoogiliste koolide kultuuri olemuse mõistmisest, selle tõlgendamisest ning seletamisest.

Intervjuudest saadud andmeid analüüsi nii, et õpilaste, õpetajate ja koolijuhtide vastused vastaksid seatud eesmärkidele. Kuna uurimise peamised eesmärged olid kolm, siis moodustati kolm gruppi, kes üldistasid intervjuudest ja vaatlusplaanidest saadud andmeid.

Grupid olid järgmised:

1. Eesmärki “Selgitada välja, kuidas toimib alternatiivpedagoogikal põhinev erakool? Mis on sellises koolis teistmoodi?” andmetega tegelesid Aet Rauk, Kärölin Kiviste, Kaja Aadomaa, Kerli Karu, Marion Kivi.
2. Eesmärki “Selgitada välja, milline on kooli alusfilosoofia (jagatud väärtused) – kas, kuidas ja tänu millele jõuab kooli alusfilosoofia tegelikkusesse? Kuidas väärtused tegelikkusesse jõuavad?” andmetega tegelesid Anita Voropajev, Mira Eveliina Ralli, Liliann Timakov, Kärödy Pang.
3. Eesmärki “Selgitada välja, kuidas kogevad õpilased ja õpetajad kooli ning milline on rahulolu kooliga (kas kool meeldib või mitte, mida õpilased enese ja õpetajate arvates koolis õpivad). Kuidas peegeldub rahulolu kooliga õpilaste, õpetajate ja juhtkonna teadvuses?” andmetega tegelesid Nelli Kaasikmäe, Eerik Luuri, Chrisabell Merilee Riives, Atse Päärö, Ene Keis.

Uuringu raporti koostamiseks moodustasime samuti vastavalt teemadele grupid. Sissejuhatusega tegelesid Nelli Kaasikmäe, Eerik Luuri ja Chrisabell Merilee Riives. Koolikultuuri põhijoonetga tegelesid Eerik Luuri, Atse Päärö, Liliann Timakov ja Mira Eveliina Ralli. Metodoloogia osa aitasid koostada Ene Keis, Kärödy Pang ja Kristi Mets-Alunurm. Tulemustega tegelesid Aet Rauk, Kärölin Kiviste ja Kaja Aadomaa. Kokkuvötte koostasid Anita Voropajev, Kerli Karu,

Iganädalastel kohtumistel arutatud teemade ja kokkulepete kohta pidasime memosid, mida protokollisid Marion Kivi ja Anita Voropajev ning vastavalt vajadusele täiendasid seda teised meeskonnaliikmed. Memod on leitavad Drive kaustas: <https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1MBssCKnHqPfCTsw6W9K608jNNyWY2TEX>

1.3 Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik

Alternatiivpedagoogiliste koolide kohta on tehtud mitmeid uuringuid, kuid süsteemne ülevaade antud koolide eluolust puudub. Meie projekt annab ülevaate, milline on koolikultuur ning õpilaste ja õpetajate rahulolu neis koolides. Üheks eesmärgiks oli ka teada saada, mida saaksid üldhariduskoolid võtta eeskujuks (üle) alternatiivpedagoogilistest koolidest. Meie tehtud uuring võiks olla inspiratsiooniks, et tulevikus teha veelgi põhjalikum uurimus alternatiivpedagoogilistest koolidest.

Projekti läbiviimiseks kasutasime kvalitatiivset uurimismeetodit lähtudes eeldusest, et koolikultuur on osadeks lahutamatu tervik. Kvalitatiivne lähenemine võimaldas tõlgendada väärtushinnanguid neid selgepiirilisel eristamata arvestades intervjueeritavate subjektiivset maailmataju ja uurijate tõlgendusviisi. Kvalitatiivse meetodi aluseks valisime interpretivistliku seisukoha - koolikultuur on pidevas arengus, sõltub kogukonnast ja selle tajumine on subjektiivne.

Eesmärkide täitmiseks viisime läbi empiirilise etnograafilise uuringu mõistmaks, kuidas kool sisemiselt ja väärtuspõhiselt toimib ning kuidas kooli korralduslik töö on ülesehitatud. Külastasime vaadeldavaid kooli ja uurisime koolis toimuvaid argielu protsesse.

Andmete kogumiseks kasutasime vaatlusi ning fookusgrupi intervjuusid (koolijuht, õpilased ja õpetajad). Mittesekkuvate vaatlejatena püüdsime leida ja tajuda koolikultuuri rutiinseid elemente, mida koolipere ise ei pruukinud oluliseks mainida, kuid mis meile vaatlejatena tundusid olulised. Kokkuleppel koolidega vaatlusime füüsilist keskkonda, õpetajaid ja õpilasi nende omavahelises interaktsioonis ja tegevustes soovides teada saada, kas nende hoiakute ja käitumise vahel võib esineda erinevusi (Vihalemm, 2014). Vaatluse käigus tegime märkemid ja koostasime uurijapäeviku.

Intervjuu kvalitatiivse uurimismeetodina võimaldas põhjalikumalt analüüsida ja saada sügavam arusaama õpetajate ja õpilaste teadmiste, arvamuste ja praktikate omavahelistest seostest ning arvestada erinevate vaatenurkadega, mida mõjutasid erinevad sotsiaalsed põhjused (Flick, 2022). Poolstruktureeritud intervjuu võimaldas rühmavestlust juhtida, samas jättis uurijatele võimaluse intervjuu käigus esilekerkivate uurimisteemaga haakuvate uudsete teemaarendustega kaasa minna. Poolstruktureeritud intervjuud kasutasime selle paindlikkuse ning küsimuste arvu ja järjekorra varieeruvuse tõttu. Täpsustavaid küsimusi oli võimalik intervjuu käigus lisada ja vajadusel ka küsimusi selgitada. (Õunapuu, 2014)

Fookusgrupi intervjuude läbiviimisel keskendusime uurimisküsimustele teemade kaupa püüdes samaaegselt luua vaba õhkkonda esmäärgiga saavutada intervjueeritavate omavaheline stimulatsioon, avada nende mõttemaailma ja väärtusi. Fookusgrupi suurused varieerusid 3-8 inimeseni ja intervjuud kestsid 1-2 tundi. Rühmaintervjuude läbiviimisel lähtusime eetiliste normide heast tavast ning vastajatele jäi alati vaba valik kas vastata või mitte. Vastajate isikuandmeid ei ole üheski uurimuse läbiviimise etapis seostatud tema hinnangutega. Fookusgruppide moodustamisel

jagasime koolipere kolmeks ja viisime läbi rühmaintervjuid kooli juhtkonna, õpetajate ja õpilaste tasandil, võimaluse avanedes intervjuerisime neljanda grupina lapsevanemaid. (Vihalemm, 2014)

Intervjuud salvestasime ja hiljem transkribeerisime audiofailid kasutades TTÜ Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia laboris väljatöötatud veebipõhist kõnetuvastustehnoloogiat (Olev, 2022). Intervjuude lindistusi ja stenogramme kasutame ainult analüüsi koostamiseks.

Andmete analüüsimiseks kasutasime kombineeritult induktiivset ja deduktiivset lähenemist ning temaatilist sisuanalüüsi. Induktiivne lähenemine võimaldas valimisse kuulunud koolidest kogutud andmete järk-järgulise üldistamise teel leida vastused uurimisobjektiks olnud teemade mõistmiseks ja tõlgendamiseks. Deduktiivse lähenemise alusel lähtusime koolikultuuri ja koolikliima komponentide kategoriseerimisel intervjuuküsimuste ja vaatlusplaani koostamisel. Nende lähenemiste kombinatsioon võimaldas meil toetuda olemasolevatele teooriatele ja varasematele uuringutele olles samas uurijatena avatud uutele ilmingutele. Temaatilise sisuanalüüsi tulemusena koostatud interpretatsioonid võimaldasid tulemusi kirjeldada tuues välja nii uurijate kui uuritavate poolt olulised teemad. (Kalmus jt, 2015)

1.4. Projektiga seotud sidusrühmad

Kokku on Haridussilm.ee andmetel 2022/23 õppeaastal eestikeelse õppekeelega eraomandis olevaid üldhariduskooli Eestis 41, kus õpib 9487 õpilast ja töötab 1685 õpetajat (Haridussilm, 2023).

Meie projekti valimisse kuulub kaheksa eestikeelse õppekeelega eraomandis olevat üldhariduskooli (19%) , kus õpib kokku 1467 õpilast (15%) ja töötab 198 õpetajat (11%) neljast erinevast maakonnast. Uuritavates üldhariduskoolides rakendatakse kas waldorfpedagoogika, gaia hariduse, aktiivõppemeetodite, Taani vabade koolide eeskujul elamusõppel põhinevaid alternatiivpedagoogilisi õppemeetodeid ja kristlikel väärtustel põhinevaid nüüdisaegseid õpikäsitusi.

Empiirilise etnograafilise mini-uurimusprojekti tulemused võivad huvi pakkuda:

- lastevanematele ja õpilastele, kes on hariduse omandamise võimaluste erinevate valikute ees;
- üliõpilastele alternatiivpedagoogika teemaliste uurimissuundade valikul;
- haridustöötajatele ja tugispetsialistidele eneseteostamise ja töökoha valikute langetamise otsuste tegemisel;
- koolijuhtidele, hariduspoliitika kujundajatele õpikeskkondade ning hariduspoliitike kujundamisel ja mitmekesistamisel;
- arvamusiidritele ja tavalisele Eesti inimesele, kes jälgivad Eesti haridusmaastikul toimuvat, hoiakute kujundamisel.

1.5. Tulemused

Projekti "Koolikultuur, kooli õhkkond ja õpilaste/õpetajate rahulolu eesti alternatiivpedagoogilise suunitlusega koolides" eesmärgiks oli saada lähem sissevaade alternatiivpedagoogilistel suundadel põhinevate Eesti erakoolide organisatsiooni- ja juhtimiskultuurist ning selle mõjust kooli atmosfäärile ja seal osalejate tajutud hea- ja rahulolule.

Projekti raames viidi kaheksas koolis läbi vaatlused ning fookusgrupi intervjuud, misjärel kogutud andmed analüüsiti ja üldistati tabelis. Tabelis olevad andmed võimaldasid analüüsida juhtkonna, õpetajate ja õpilaste vastuseid erinevatele

küsimustele ning teha järeldusi alternatiivkoolide hariduse eripärade ja õhkkonna kohta. Saadud andmete põhjal kirjeldati alternatiivkoolide argipäeva, kooliaegu, traditsioone, tundide läbiviimist sh õppemeetodeid ja muid aspekte. Koostati ka soovitused, mida tavakoolid saavad kasutada õppeprotsessi täiustamiseks või uute õppemeetodite väljatöötamiseks.

Töö tulemused võeti kokku uuringuraporti vormis. Selline töö tulemuse kirjeldus annab aimu, mida projekti raames tehti, milliseid andmeid saadi ja kuidas neid edaspidi kasutada saab. Lisaks ei sisaldanud töö ainult teoreetilist osa: teaduslike allikate uurimist, vaid ka praktilist osa: kooliküllastusi ja andmete analüüsi. Selline andmete kogumine muudab töö tulemuse sisukamaks ja lähendab seda tegelikule elule. Uuringu raport on kättesaadav Drive kaustas <https://docs.google.com/document/d/1Xe180AecCvshRUBwibUISIBGWYfAjxs6Dz0aVhehkW4/edit>

2. Projekti tegevuskava

Toimumise aeg (kuu täpsusega)	Tegevuste nimetus ja lühikirjeldus
Veebruar	<ul style="list-style-type: none"> - Sissejuhatus projekti ja teemasse sisselugemine - Rollide jaotus, kokkulepped, teoreetiline taust alternatiivpedagoogika kohta - Projekti liikmete esialgne refleksioon teemal „Mida tahan uurida/teada saada koolikultuuri ja alternatiivpedagoogiliste koolide kohta“ - Mini-etnograafiline uurimus - teooria lugemine - Koolide valik, kooli küllastavate paaride moodustumine - Projekti liikmete esialgsed mõtted koos teoreetilise taustaga liiguvad edasi uurimisplaani. - Ühtlustatud eesmärk, preambul valmis veebruari lõpuks - Uurimisplaani koostamine: projekti eesmärkide ja uurimisprobleemi sõnastamine
Märts	<ul style="list-style-type: none"> - Uurimisplaani koostamine: uurimisküsimused - Pöördumiskiri koolidele, koolidega suhtlemine, kooskõlastamine - Vaatlus, fookusgrupi intervjuu - loeme teemasse sisse - Uurimisplaani koostamine: intervjuuküsimused fookusgruppidele - Kokkulepped koolidega küllastuseks olemas märtsi keskpaigaks - Vaatlusplaani koostamine - 21.03 - 30.03 perioodil esimesed koolide küllastused - 29.03.2023 Vahenädala esitlus
Aprill	<ul style="list-style-type: none"> - 05.04 - 10.04 perioodiks koolide küllastused kõigil tehtud - Intervjuude transkriptsioon - Intervjuude üldistused uurimisküsimuste ja eesmärkide põhjal, tabeli täitmine paarilisega - Vaatlusplaani täitmine paarilisega - Tulemuste tutvustamine koolidele - aprill-mai

Mai	<ul style="list-style-type: none"> - Intervjuude üldistused uurimisküsimuste ja eesmärkide põhjal, ühine exceli tabel kõigi poolt - Vaatluste kokkuvõtted, üldistused uurimisküsimuste ja eesmärkide põhjal, ühine exceli tabel kõigi poolt - Projekti raporti koostamine - Portfoolio koostamine - 15.05.2023 Projekti lõppesitlus - Meediakajastus ajalehte "Rae Sõnumid" Lilleoru Põhikooli kohta
Sügis	<ul style="list-style-type: none"> - Meediakajastus projekti tulemustest

3. Projekti jätkusuutlikkus ja meedikajastus

Kogutud andmeid kasutatakse ainult teaduslikel eesmärkidel. Kogutud andmeid, sealhulgas fookusgrupi intervjuude ja vaatlusplaanide andmeid, säilitatakse uurimisprojekti Google Drive kaustas. Andmeid ei jagata ja nendele on juurdepääs ainult ELU uurimisgrupi liikmetel. Kogutud andmeid säilitatakse kuni 10 aastat.

Uurimistulemused aga jagatakse koolidega. Lisaks kirjutatakse kaks artiklit. Sügisel ilmub Õpetajate Lehes tutvustav artikkel meie projektist ja tulemustest. Mais või juunis ilmub lugu, mille kirjutavad kaks projektis osalenud tudengit, kes külastasid projekti raames Lilleoru Põhikooli. Kooli tutvustava ja oma muljeid kajastava artikkel ilmub ajalehes "Rae Sõnumid".

4. Iga rühmaliikme õpikogemuse refleksioon

Iga rühmaliikme õpikogemuse refleksioon - iga õppija individuaalne õpikogemus (**kuni 150 sõna**), kus tuuakse välja, millise kogemuse projektis osalemine andis ning antakse hinnang püstitatud eesmärkide saavutamisele.

Eerik Luuri:

Projektis osalemine oli minu jaoks täiesti uus ettevõtmine, mis võimaldas mul saada praktilise kogemuse suuremahulise projekti elluviimisest meeskonnatöö kontekstis. Sain osa võtta protsessist, mis hõlmas endast rollide ja ülesannete jagamist rühmaliikmete vahel. Lisaks sellele nägin, kuidas tükeldada projekt osadeks erinevate eesmärkide ja püstitatud tähtaegade abil. Minu arvates aitas selline planeerimisoskus luua projektile selgust ja hoida rühmal fookust. Edasises õppetöös tulevad need kogemused mulle kindlasti kasuks.

Projekti ülesehitus hõlmas endas kvalitatiivse uuringu läbiviimist. Tänu sellele sain osaleda kvalitatiivse uuringu

etappides nagu näiteks uurimisprobleemi ja eesmärkide püstitamine, intervjuude läbiviimine, andmete transkribeerimine ja üldistamine. Kõige enam pakkus mulle huvi empiiriliste andmete töötlemisprotsess ning olen seda teadmist juba enda projektivälises õppetöös kasutada saanud.

Ene Keis:

Projektis osalemine andis suurepärase ettekujutuse kvalitatiivse metodoloogia etnograafilisest uurimismeetodist ja empiirilisest andmekogumisest vaatluse ning poolstruktureeritud intervjuude läbiviimise teel. Kogesin protsessi põhjaliku ettevalmistuse olulisust, andmeanalüüsi keerukust ja ajamahukust.

Projekti tulemusena tekkis üldisem arusaam uurimisobjektideks olnud alternatiivpedagoogiliste koolide olemusest ja eripäradest võrdlusena kristlikke väärtusi jagavate koolidega. Võimalus uurida vaatlusaluseid koole ja külastada neist ühte andis unikaalse kogemuse isiklikult tutvuda andeka koolijuhhi ja pühendunud pedagoogidega ning kinnitas arusaama, et ihaldusväärse ja rahulolu pakkuva koolikeskkonna toimimise aluseks on koostöö juhtkonna, õpetajate, õpilaste ja lapsevanemate vahel ja ainsaks takistuseks sellise keskkonna loomisel saab olla koostöö oskuse ja tahte puudumine. Külastatud koolis tunnetasin avatud koolikliima olemust, kus toimib õpetajate ja koolijuhhi vastastikune koostöö ja lugupidamine ning tajusin koolikultuuri aluseks oleva ideoloogia positiivset mõju läbi koolipere kõnekeele ja kirjeldatud rituaalide ning õpikäsitluse.

Projektis osalejana oli huvitav jälgida ja kogeda meie juhendajate juhtimisstrateegiaid 14-ne liikmelise grupi tegusaks muutmiseks ja eesmärgile suunamiseks. Seega said minu esialgsed eesmärgid kuhjaga täidetud.

Kärolin Kiviste:

Akadeemilisel tasandil oli uudne kogemus olla osa kvalitatiivse uuringu läbiviimise protsessist. Sain harjutada uurimistöö koostamise ja läbiviimise etappe. Varasemast õpikogemusest puudus uurimisprojekti algne praktiline kogemus, kuidas luua uurimuse eesmärgi kaudu uurimisküsimused. Jälgisin läbi projekti enda märkamisi ja reaktsioone ning seejärel enda motivatsiooni kujunemist grupitöös, seega oli projekt mulle hea praktika enesevaatluse tasandil. Samuti jälgisin juhendajate oskusi, kuidas suure grupi tööd juhtida ja motivatsiooni säilitada.

Aet Rauk:

Antud projektiga liituma kannustas mind huvi teada saada, kas need teadmised, mida ma loengutest erinevate alternatiivpedagoogiliste suundade kohta omandanud olen, kajastuvad realselt vastavates Eesti koolides. Nüüdseks, kui meie äärmiselt põnev, tempokas ja suurt panustamist nõudev projekt hakkab läbi saama, saan ma öelda, et minu projektiga liitumise eesmärk sai täidetud: mul oli võimalus vaatleja ja uurija rollis kahel päeval ühe erakooli koolielust osa võtta, teada saada, et see, mida kool lubab, seda lapsed (ja ka vanemad) sealt koolist saavad: headust, soojust, turvalisust, vabadust. Rõõm on tõdeda, et ka teised projektis osalenud tudengid jõudsid samale järeldusele.

Lisaks uutele ja äärmiselt positiivsetele teadmistele alt.ped.koolide haridusmaastikul toimuva kohta, omandasin ma ka uusi kogemusi meeskonna- ja uurimistöö kohta. Eriti väärtustan suures meeskonnas töötamise kogemust!

Kõrgelt hindan ka juhendajate pühendumust kogu projekti pidevas liikumises ja arengus hoida.

Kerli Karu:

Minu isiklikuks eesmärgiks oli näha, milline on alternatiivpedagoogilise suunitlusega kool, millised on sealsed õpilased

ja õpetajaid. Sain endale püstitatud eesmärgile vastuse. Minu külastatud kool on väga kogukonna põhine. Õpetajad, õpilased ja lapsevanemad on üks kogukond, kus kõik on hoitud ja väärtustatud. Õpetajad on rõõmsameeled ning lapsest lähtuvad. Iga õpilast võetakse sellisena nagu ta on. Kõige suurema emotsiooni jättis see, et kooli atmosfäär oli täpselt selline nagu oleks sattunud lasteada- rõõmsad sisustusvärvid, palju laste töid seintel ning väga roheline ja paljude taimedega kool.

Anita Voropajev:

Eesmärk täitus, et näha kooli sisse - sealseid inimesi ja ruume, kuid mis kõige olulisem, kogesin imelist, toetavat kooli õhkkonda. Kõige suurem õppetund, mis kaasa võtsin on see, et töötades uues üldhariduskoolis ja proovides uut moodi haridust teha, siis mõistsin tegelikult, kui sarnaselt ma töötan võrreldes alternatiivpedagoogika kooliga, mida ma sain külastada! Üllatas see, et laste arvamus tavakoolist oli väga erinev ja kohati ikka negatiivsem võrreldes nende enda kooliga. Andis kinnitust, et mina eripedagoogina ja õpetajana teen oma töös samuti õigeid ja sarnaseid valikuid võrreldes alternatiivpedagoogiliste koolidega. Kogetu tuletas meelde, et ei tohiks unustada ära, miks ma ise haridusvaldkonnas olen otsustanud tegutseda. Projekt tekitas suuremat huvi antud teemavaldkonna vastu ning projektist kujunes välja minu magistr töö esimesed kavand. Väga õpetlik kogemus oli ka projekti teha üldse meeskonnaga, kuna varem olen pigem vähestes projektides osalenud. Kõige eelnimetatud ja kogetu eest olen väga tänulik!

Kärdy Pang:

Osalesin ELU-projektis esmakordselt. Kuigi mulle grupis algselt kohta ei jagunud, läksin esimesele kohtumisele kohale, ja mind võeti grupi 13ndaks liikmeks. Kas selle 13. numbri pärast või on põhjus kuskil mujal, aga minu jaoks oli grupis osalemine üks paras emotsioonide virrvarr. Minu jaoks oli tempo liiga kiire, tööde maht liiga suur ja ebamäärasust palju. Mulle tundus ka, et minu mõtteid ja ettepanekuid algselt ei hinnatud. See võttis motivatsiooni vähemaks ka gruppi panustada. Positiivse poole pealt võiks välja tuua selle, et sain kogemuse võrra rikkamaks ja õppisin ka ennast paremini tundma. Õppisin grupitöö dünaamikat ja vastutust ühiselt jagama. Projekti parim osa oli koolikülustus, kus käisime paaridena intervjuusid tegemas. Vähem meeldis intervjuude transkribeerimine ja analüüsimine. Õnneks me paarilisega täiendasime üksteist ja saime kõik vajaliku tehtud. Järgmine kord empiirilist uurimust tehes ma kitsendaksin uurimuse fookust ja pööraksin veelgi rohkem tähelepanu intervjuuküsimuste koostamisele. Kindlasti julgeksin ka rohkem vastutust võtta, sest olen nüüd selles osas enesekindlam. Aitäh kõigile grupikaaslastele ja juhendajatele!

Chrisabell Merilee Riives:

Projektis osalemine andis kogemuse osaleda kvalitatiivses uuringus, viies läbi fookusgrupi intervjuud ja vaatlust. Kogesin, kui suur eeltöö selleks ära tuleb teha ning kui keerukas ja mahukas on andmeanalüüs. Samuti sain oma esimese intervjuu läbiviimise kogemuse ning sain töötada koos suure meeskonnaga (14 liiget + 2 juhendajat) ning väga erinevate inimestega.

Projekti käigus küllastasin üht alternatiivpedagoogilist kooli ning sain ülevaate sealsest koolikultuurist ja õpilaste ja õpetajate rahulolust kooliga, mis oli ka minu eesmärk.

Mira Eveliina Ralli:

Kuna haridusteema huvitab mind väga, oli üks selle projekti eesmärkidest leida uusi kvaliteetseid õpetamismeetodeid, mida saaks laiemalt kasutada. Selle eesmärgi saavutamiseks külastasin ma väikest kooli Võrus, kus sain teada täiesti teistsugusest lähenemisviisist õpetamisele ja suhtumisest õpilastesse. Kõik see oli minu jaoks väga ebatavaline ja uus, seetõttu oli loomulikult huvitav rääkida selle kooli töötajatega ja uurida nende õpetamismeetodeid. Ma külastasin esimest korda Võru linna, nii et see projekt andis mulle mitte ainult uut informatsiooni, vaid ka uusi kogemusi. Tore, et projekti raames oli võimalus õppida ja samal ajal käia väikesel reisiril!

Kaja Aadomaa:

Minule oli osalemine ELU projektis esmakordne. Alternatiivkoolide õppetöö huvitab väga. Soovisin näha millised on erinevused tavakooli ja alternatiivkoolide vahel. Millist kogemust saaks tavakoolis kasutada. Mulle väga meeldis Pärnu Vabakooli külastamine. Sain päris mitme kogemuse võrra rikkamaks. Väga huvitavalt oli läbiviidud projektiõpped. Kooli atmosfäär oli soe ja südamlük. Samas oli ettevalmistus kooli minekuks päris suur. Olin algul päris segaduses ja ei leidnud oma kohta rühmas. Rühmakaaslaste ja juhendajate positiivne suhtumine andis enesekindluse tagasi. Mulle oli kogu tööprotsess täiesti uus kogemus. Lisaks koolist saadud kogemusele, sain ma ka kogemuse, kuidas koostada uurimistööd. Seda oskust saan kasutada oma lõputöö kirjutamisel.

Liliann Timakov:

ELU projektis osalemine andis aimduse milline tulevikus võib projektides osalemine välja näha. Tegemist oli suure ja mahuka tööga, mis aitas mul arendada meeskonnas töötamise oskuseid ja analüüsioskust. Suures meeskonnas töötades õppisin leidma teistega ühist keelt ning kompromisse tegema, et leida viis, kuidas koos sama eesmärgi nimel töötada. Kogutud andmeid oli palju ja suureks abiks nende analüüsimisel oli just teiste projektiliikmete toetus ja innustus. Juhendajate pakutud tähelepanekud aitasid meie fookust alati parandada. Peamine eesmärk saada teada eripedagoogiliste käsitlustega koolide eluolust sai täidetud läbi vaatluste ja kogutud andmete analüüsimise. Võimalus minna kooli ja kogeda isiklikult kooli atmosfääri ja panna tähele väikseid nüansse, mis muudavad kooli omapäraseks, aitas arendada vaatlusoskusi. Samuti, otsus teha kooli juhtkonna, õpilaste ja lastevanematega intervjuu andis palju terviklikuma arusaama kindlast koolist. See ELU projekt oli minu jaoks imeline võimalus valmistuda tulevikuks - tutvuda erinevate koolidega, nendelt parimat õppida ning analüüsida saadud kogemusi.

Nelli Kaasikmäe:

ELU projektis osalemine oli mulle teistkordne. Seetõttu oskasin rahulikumat võtta grupitöös toimuvaid protsesse. Seekordses projektis hindasin väga meie asjalikke ja alati abivalmis juhendajaid, kes olid valmis arusaamatuste puhul võtma selgitamiseks eraldi aega ning ei jätnud meeskonda muredega üksi. Projektimeeskond oli väga sõbralik ja tore, igale kohtumisele sai minna pingevabalt. Ka siis kui töös tekkis mõningast seisakut ja oli raske mõtteid koondada, leidis alati kaaslast, kes edasi vedasid. Samuti ei raisanud me aega puuduste otsimisele, juhendaja Kristi Mets-Alunurm julgustas kõiki protsessis kirjutama ning alles hiljem ühiselt korrigeerima. Arvan, et selline lähenemine sobis projektis väga hästi, sest ei tekitanud stressi. Külastasin projekti käigus üht Tallinna alternatiivpedagoogilist kooli. Olen tänulik, et sain projektis osaledes sellise kogemuse. Minu jaoks uudne oli intervjuu tegemine ja selle transkribeerimine.

Marion Kivi:

Minu südamelähedaseks teemaks on koolirõõm ja seoses sellega oli ka antud projekti puhul eesmärgiks teada saada, kuidas õpilased ennast alternatiivpedagoogilistes koolides tunnevad, millise tundega lähevad nad kooli. Samuti huvitas mind, nagu meist paljusid, mis on alternatiivpedagoogilistes koolides teistmoodi ja kas on tegemist "õnnelike koolidega". Projekt täitis minu jaoks eesmärgi - ma sain mind huvitavale fookusele vastused. Üks sõna, mis käis läbi kõikidest koolidest, oli "vabadus" - see räägib juba ise enda eest. Vabana - olla nemad ise, võtta vastutus, tegutseda lähtuvalt oma väärtustest - tunnevad nendes koolides nii õpilased, kui ka õpetajad. Väga positiivse mulje jätsid õpetajate väärtused ja suhtumine õpilastesse. Projekt oli põnev, olles samas väga mahukas ja sain kogemuse etnograafilise uurimuse läbiviimises. Suur tänu grupile ja toetavatele juhendajatele, kes olid abiks nõuga ja on hingega teema juures.

Atse Pääro:

Mind inspireeris projektist osa võtma soov tutvuda alternatiivpedagoogiliste koolide hingeeluga. Mina saavutasin oma eesmärgi, sest kogesin, et teoorias õpitud ja lisaks loetud vastab tegelikkusele. Küllastades Aruküla Vaba Waldorfkooli võib öelda, et "hing puhkas". Lapsed olid rõõmsad ja suhtlemisaltid, nad olid oma kooliga rahul. Õpilased ei lasknud ennast häirida külalistest, nende esinemise ja eneseväljendamise oskused olid tugevad. Koolis töötav personal oli lahke ja abivalmis. Imestama pani see, et olenemata kitsastest oludest ja ruumide jagamisest huvikooliga, oli interjäär kaunis ja waldorfpedagoogikast lähtuv. Mulle meeldis see, kuidas oli kogukond kaasatud kogu kooliellu ja kollegiaalne juhtimine.

5. Viidatud allikad

Flick, U. (2022). An introduction to qualitative research. Sage.

Haridussilm (s.a). Loetud aadressil <https://www.haridussilm.ee/ee/tasemeharidus/haridustootajad/opetajad>

Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. V. Kalmus, A. Masso, ja M. Linno (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Loetud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Olev, A., Alumäe, T. (2022). "Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service" Baltic HLT. Loetud aadressil <http://bark.phon.ioc.ee/webtrans/>

Vihalemm, T. (2014). Andmekogumismeetodid. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. <http://samm.ut.ee/andmekogumismeetodid>

Õunapuu, L., (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu Ülikool.